

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

8. Ostenditur insania Philosophorum naturalem beatitudinem sibi
machinantium in ea quam putabant esse puram naturam. Superbia
singularis tantum naturæ etiam puræ viribus tribuere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

vehementissimo conatu appetit, & ad quam proinde naturaliter sicut ad verum suum finem ultimum ordinatur. Quem quia sine magna & evidentissima Dei gratia natura humana in quocunque statu consequi nequit, qua caveat sine erroribus, ut intelligere non fallatur, siue offensiones ne voluntas multiplicibus miseris perturbetur, siue mortem, ne ipsa vita cum quacunque beatitudine consumatur, profecto sine illa quoque gratia per quam naturalem beatitudinem suam adipisci possit, & à naturali suo appetitu conquiescere, conaturaliter condi nequit. Nec verò satis est ad beatitudinem ut aliquis mori & falli & offendi non possit, sed etiam necessarium est, ut de omnium istorum perpetua stabilitate & permanence securus sit: hoc enim nisi constet necesse est, ut amittendi tanti boni timore doloreque torqueatur. Vnde Augustinus cum dixisset, quod etiam *si illi non vivit ut vult* (quod inter cetera beatitudini essenziale est nisi eo pervenit, ubi mori, falli, offendi omnino non possit, statim adjecit quartum; *eique sit certum, ita semper futurum. Hoc enim natura expetit, neque plene atque perfecte beata erit nisi ad eam quod expetit.* Sed quantumcumque Deum ut autem rerum naturalium pura natura intelligere coneretur, nunquam certa de trium illorum stabilitate & æternitate redderetur. Hoc enim neque cognosceret neque cognoscere ullo pacto posset ex illius objecti sui beatifici naturali penetratione Dei videlicet tanquam auctoris naturæ, vel prout est causa rerum naturalium. Nam etiam reduiter res rationales cognoscere possit, non tamen quamdiu vel ipsemet qui cognos-

Lib. 14. de
Civ. c. 25.

cit, vel cognitio qua cognoscit, vel illæ quas cognoscit, vel tranquillitas animi quam cognoscendo percipit, permanere sint. Hoc enim nullus Philosophus hæcenus aut cognovit aut cognoscere potuit. Nemo enim ipsorum eo pertigit, ut vel mundi, vel sui ipsius durationem, vel contemplationis vel tranquillitatis propriæ stabilitatem: imò vix quisquam eo, ut vel solius animæ rationalis immortalitatem penetraret. Humanis quippe argumentationibus, inquit Augustinus, hæc invenire conantes, vix pauci magno præditi ingenio abundantius otio, doctrinis, ac subtilissimè eruditi ad indagandam solius animæ immortalitatem pervenire potuerunt. Ad miseriam eam quippe vitæ huius etiam post beatitudinem redire dixerunt. Et quæ eorum de hac erubuerunt sententia & animam purgatam in semper am beatitudinem sine corpore collocandam præviderunt, talia de mundi retrosum æternitate sentiunt, ut hæc de anima sententiam suam ipsi relaxant. Cum ergo ad hæc intelligenda pervenire non possent, impossibile est etiam ut beatus esset, sed perpetua de futuro statu suo inquietudine turbaretur. Ex quo sequitur, non minus illum puræ naturæ statum quam ejus beatitudinem fæditam esse & naturaliter impossibilem. Talia enim dona in illo vel quolibet alio statu causare, non solum puram naturam, sed etiam potentiam Dei spectati ut auctoris naturæ, hoc est, ut res naturales causantis excedit. Nulla igitur possibilis est beatitudo nisi quam fides vera promittit eaque per veram & magnam gratiam Dei adipiscenda sine qua consequenter condi nequit.

CAPVT OCTAVVM.

Ostenditur insania Philosophorum naturalem beatitudinem sibi machinanti um in ea quam putabant esse puram naturam.

Superbia singularis tantum naturæ etiam puræ viribus tribuere.

Sed quandoquidem pura natura ex Philosophorum Gentilium errore nata est, qui humane damnationis ignari, nihil in natura nostra esse putaverunt quod non in ea creator ejus condidisset: Fortassis hæc repondebitur puram naturam ad talem naturaliter pervenire posse beatitudinem, qualem iidem Philosophi suo sapienti in puris naturalibus juxta eorum opinionem condito tribuerunt. Eam enim esse satis, ut & pura natura ad finem aliquem ultimum naturaliter ordinata, & subsidijs naturalibus ejus adipiscendi instructa, & non frustra tantum beatitudinis appetitum accepisse & beata esse posse naturali aliqua felicitate dicatur. Hæc imaginatio philosophicæ beatitudinis, ex Gentilium librorum consuetudine familiaris facta Christianis & naturali quadam Dei contemplatione condita, quam ei sensus Christianæ pietatis adjecit, naturæ puræ conditores

fallere solet. Si enim illas ipsas beatitudinali conditiones, quam Philosophi suo sapienti tribuunt, attenta mente ponderare voluissent, profecto deprehendissent eos ipsos quos amulantur nihil minus quam beatitudinem, sed veram gravissimamque miseriam nomine felicitatis prædicasse. Stoici quippe sunt quibus præcipue typhus ille superbiæ placuit, ut se in hac misera sua quam putabant pura natura beatissimos esse posse sentirent. Quod ut plausibiliori facio stultis persuaderent miserique mortalibus, inopinata quædam dogmata ex professo propugnanda suscipere: videlicet ut eo profundioribus mysterijs plena viderentur, quo magis adversus voces ipsius naturæ reclamantis insurgerent. Nam sapientem suum dixerunt sola virtute contentum, etiam in Phalaridis tauro esse beatissimum, usque adeo ut nec illa quæ dicitur mala, mala esse contendat, qua de re Tullius in Paradoxis de Tusculana

Tusculanis videri potest. Sed quid nisi magnus quidam stupor arrogantia huiusmodi paradoxam peperit, quandoquidem si tanta fuerint illa quae dicuntur ab alijs mala, & ab ipsis bona, ut ea sapiens, qualem mirabili vanitate describunt, vel non possit vel non debeat sustinere, cogi eum sibi mortem inferre, & ex hac vita emigrare fateantur? Cedit igitur sapiens immanissimis cladibus atque succumbit, videlicet tantum ut eis cogatur & in seipsum homicidium perpetrare. Cui iam pareat ut illis careat malis, qui sibi ipse non pareat? Certè semper beatus est, certè beatam vitam in sua potestate constitutam nullà vi potest ullius calamitatis amittere.

Nemo enim, inquit ille, potest non beatissimus esse, qui est totus aptus ex sese, quicquid in se uno ponit emissa.

O vitam scilicet beatissimam sapientis, qua ut fruatur mortis querit auxilium! Si beata est permansere in ea sapiens: si verò propter ista mala fugis ab ea, quomodo est beata? Aut quomodo non sunt mala quae vincunt tuum illud fortitudinis, hoc est virtutis bonum, quò totus eras aptus ex te & in te uno ponens omnia? Nec tantum fortitudinem tuam sibi cedere, verum etiam sapientiam tuam delirare compellunt, ut & eandem vitam dicat beatam & persuadeat esse fugiendam. Quis usque adeo cæcus est ut non videat, quòd si beata esset, fugienda non esset, cum omnium sit votorum summa beatitudo? Sed si propter infirmitatis qua premitur pondus, fugiendam eam fatentur; quid igitur causa est cur non etiam miseram fracta superbia cervicem lateatur? Quæro etenim utrum ille totus aptus ex se beatissimusque Cato patientia, an impatientia se peremerit? At non hoc fecisset nisi victoriam Caesaris impitenter tulisset. Nam & amici eius docti quidam vi-

ri qui hoc fieri prudentius dissuadebant imbecillior quam fortioris animi facinus esse consueverunt, quæ demonstraretur non honestas turpia peccaveris sed infirmitas adversa non sustinent. Vbi est hæc tota ex se apta beatissimi sapientis fortitudo? Nempe cecidit, nempe succubuit, nempe usque adeo superata est ut vitam beatam dereliqueret, desereret, fugeret. An non erat iam beata? Misera ergo erat. Quomodo ergo mala non erant quæ vitam tam beatam miseram fugiendamque faciebant?

Quapropter etiam ipsi qui minus alte stertunt Peripatetici & veteres Academicus, quorum sectam Varro defendit, tolerabilius quidem locuti sunt quòd illa mala esse fateantur: Verumtamen eorum quoque mirus error fuit, quòd in his tantis tamque gravibus malis ut essent morte sibi illata fugienda sapientis, vitam tamen beatam esse contenderent. Mala sunt, inquit, tormenta atque cruciatus corporis, tantoque pejora quanto potuerunt esse majora quibus ut careas ex hac vita fugiendum est. Quæ vita obsecro? Hæc, inquit, quæ tantum aggravatur malis. Certè ergo beata est in eisæm ipsis malis

A propter quæ dicis esse fugiendam? Beata verò inquit. An forte ideo beatam dicis, quia licet tibi ab his malis morte discedere? Quid si ergo in eis aliquo iudicio divino teneris nec permittereris mori, nec unquam sine illis esse morte linereris? Nempe tunc saltem miseram talem diceres vitam. Non igitur propterea misera non est quia cito relinquitur: quandoquidem si sempiterna sit, etiam abs te ipso misera iudicatur. Non itaque propterea quoniam brevis est, nulla miseria debet videri: aut quòd est absurdus quia brevis miseria est ideo etiam beatitudo appellari. Magna profectò vis est in eis malis, quæ cogunt hominem secundum ipsos etiam sapientem; sibi met autferre quæ homo est; cum ipsimet Philosophi dicant, & verum dicant, hæc esse naturæ primam quodammodo & maximam vocem, ut homo concilietur sibi, & propterea mortem naturaliter fugiat. Magna vis est in eis malis quibus ille naturæ vincitur sensus; quò mors omni modo omnibusque viribus conatibusque vitatur; & ita vincitur, ut quæ vitabatur, optetur, appetatur, & si non potuerit aliunde contingere ab ipso sibi sapiente inferatur. Magna vis est in eis malis, quæ fortitudinem faciunt homicidam: si tamen adhuc dicenda est fortitudo, quæ ita illis vincitur malis, ut hominem quem regendum virtus, tuendumque suscepit, non modo non possit per patientiam custodire, sed insuper cogatur occidere. Debet quidem etiam mortem sapiens ferre patienter, sed quæ aliunde contingit. Secundum istos autem, si eam sibi ipse sapiens eorum inferre cogitur, profectò fatendum est his non solum mala sed intolerabilia etiam esse mala, quæ hoc eum perpetrare compellunt.

Vita igitur ista pura naturæ quæ istorum tam magnorum, tam gravium, tam multiplicium malorum aut premitur oneribus, aut subiacet casibus, quibus nec per excellentem Dei gratiam, nedum puram naturam, liberari possumus quamdiu vivitur, nullo modo beata esse posse diceretur, si homines qui hoc dicunt sicut victi malis ingravescentibus, dum sibi vel inferunt mortem, vel cum gemitu & lachrymis perferunt vitam, cedunt infelicitati, ita victi certis rationibus designantur cedere veritati, & non putarent se sibi in ista miserrima pura naturæ mortalitate beatitudinem & quidem miseræ istius naturæ viribus posse parere. Nam & virtutes ipsæ quibus nihil melius atque utilius in pura natura reperiri posset quanto majora essent adiutoria contra vim periculorum, errorum, dolorum, laborum, tanto essent fideliora testimonia miseriarum. Si enim veræ virtutes essent in illo statu, quamvis etiam super illum statum divinâ inspiratione iuvarentur, nunquam nisi mendaciter se profiterentur hoc posse ut in illa vita homines viverent uti vellent, nullasque miseras etiam gravissimas paterentur. Nec enim unquam effecerint ut pura natura multis modis quotidie non fallatur, non multi-

placiter offendatur, non tandem aliquando moriatur, non miseris laborum, dolorum, aegritudinum, casuum opprimatur, non timoribus crucietur. Quod si non possent, profectò nullo pacto vel umbraticè beatum facere possent. Rectè enim scenserunt etiam ipsi Philosophi, qui beatitudinem sibi propriam virtute fabricare voluerunt, quam se cernebant ex misera istius naturæ puræ conditione habere non posse. *Ali-*

Lib. 13. de
Trio. c. 7.

ter beatum esse neminem posse nisi habendo quod esset & nihil patiendo quod nolet, cuiusmodi beatitudo in naturalitate Scholastici se purant in eandem illo puræ naturæ statu suam virtute posse fabricare, non verebor dicere libertate Christianâ, tanto falsiorem eorum fore beatitudinem quanto superbius virtus mendaciter, tanto autem superbius erit, quanto mendacior: tanto mendacior quanto stultius suis viribus polliceri audeat, quod nec mens cælitus illuminata, nec voluntas sancti Spiritus ardore succensa, nec virtus divinitus inspirata, iustis in hac vita largiri potest. Quæ cum puram naturam tot supernaturalibus revelationibus adversus errores, tot gratiæ adiutorijs adversus labores doloresque superet, & in ceteris

A juxta Scholasticorum placitum ei sit simillima nihil aptius adversus huiusmodi beatitudinis naturalis architectos dici potest, quam quod Augustinus adversus Philosophos eorum presultores exclamavit, cum eos naturalis rationis viribus demonstrata beatitudinis illius naturalis fallitate superasset: *Quanta est vanitas, quanta insania, quantum mendacium, hominem in mortalem, arduosam vitam mutabilis spiritus & carne ductum, tot peccatis oneratum, tot tentationibus subduam, tot corruptionibus obnoxium, in seipso fidere ut beatus sit, quando ne illud quod habet in natura sua dignitate præcipuum id est mentem atque rationem potest vindicare ab erroribus, nisi Deus adsit lux mentium. Ecce unde homini non errare: Abijcimus itaque, obsecro te, falsorum Philosophorum vanitates & insanas mendaces, quia nec virtus nobis erit, nisi adsit ipse quo inveniamur, nec beatitudo, nisi adsit ipse quo fruamur: Et totum mutabile atque corruptibile nostrum, quod per seipsum imbecille & quadam materies miseriarum est, dono immortalitatis atque incorruptionis absorbeat. Ecce unde homini non offendi, non perturbari, non mori; sine quibus in qualibet pura natura beatitudo esse non potest.*

CAPUT NONVM.

Putata natura non potest mereri ut resoluta & resumpto corpore beatitudo naturalis ei ut merces detur.

FORTE dicent rectè istis omnibus demonstrari in pura natura sicut in lapsa, nullam naturalem esse posse beatitudinem, sed veram tantum magnamque miseriam antequam corpus miseriarum seminarium fuerit morte resolutum. Sed cum anima in alteram vitam translata fuerit corporiq; restituta, tum demum adipisci posse quod vinculis mortalitatis præpedita non poterat. Verum quæro cuiusmodi vitam illam post corporis resolutionem atque restitutionem fabricaturi sint, utrum purorum naturalium, an integritatis beneficijs cumulatarum? Si natura & ibi pura est, erit & ibi profectò eadem profunditas ignorantia ex qua omnis error existit, eadem spiritus & carnis pugna, eadem libidinum incentiva, eadem animi ad adamanda stulta & noxia depressio, eadem corporis imbecillitas, eadem materies miseriarum, eadem mortis necessitas. Hæc enim omnino sunt quæ ipsi dicunt homini in puris naturis condito esse naturalia: nec ab homine auferri posse nisi per indebita naturæ dona Dei. Nihil enim apud eos pura natura à vitiosa nisi quod nudus à spoliato discrepat. Certum est autem Scholasticis non posse ista à vitiosa natura separari nisi per indebita & valde singularia Dei munera, omnes naturæ vires superantia. Pari igitur modo neque à pura natura; quod tanquam per se ex ipsa malorum enumeratione manifestum Scholastici consententur. Ex quo sano

Suer. Proleg. cap. 3. num. 6.

A sequitur impossibile esse ut homo manens homo ex corpore & anima compactus, in pura natura beatitudinem suam naturalem assequatur; sed necessarium esse ut ex illo statu ad alium integritatis naturæ, sicut nos juxta Augustinum contendimus detractis illis omnibus defectibus sublevetur.

An fore meritis puræ naturæ statum integræ naturæ consequi potest? Nam & hoc aliquis comminisci posset, hominem in pura natura constitutum bonis operibus presentis vitæ hoc apud Deum adipisci posse, ut ei in futura vita velut præmium virtutis naturalis illa beatitudo reddatur. Hoc verò multo est insolentius multoque majores absurditates secum trahit.

Primo quia sequetur naturalibus operibus præmium obtineri posse, quod omnes naturæ vires superat. Cum tamen meritum & præmium ejusdem ordinis esse debeant. Deinde non potest esse meritum apud Deum nisi ex Dei amore nascatur. Amor enim creaturæ, qui non retorquetur in Deum vitiosus merito est, neque verum beatitudinis illius meritum esse potest. Quis enim dixerit peccando hominem adipisci posse felicitatem? Rectissime quippe Tullius in Hortensio delinquit: *Velle quod non deceat, idem ipsum miserum. Nec tam miserum est non adipisci quod velis, quam adipi, ei velle quod non oporteat, plus enim mali pravitas voluntatis affert, quam fortuna cūquam boni. Quam sententiam tanquam ex fundo veritatis*

Apud
lib. de
beata et
de tri.